

Könyvajánló

Beccaria, Cesare: A bűnökről és a büntetésekről. Bp., Eötvös József Könyvkiadó, 1998. 7. oldal. (Eötvös Klasszikusok, 20. kötet.) Ára: 877 Ft.

1764-ben jelent meg Cesare Beccaria értekezése az olasz felvilágosodás legnagyobb hatású remeke, amely a modern büntetőjog alapművének és a halálbüntetésért harcoló úgynevezett abolíciós mozgalom bibliájának tekinthető.

A könyv magyar kiadása 1989-ben látott napvilágot Madarász Imre fordításában, bevezető tanulmányával és jegyzeteivel. A kötet gyorsan elfogyott, és keresett könyvritkasággá vált. Akkori sikerét „abolíciós” üzenete is magyarázza, ám ma, évekkel a halálbüntetés magyarországi eltörlése után is van bőven hasznos üzenete, főként a jogtudománnyal és a filozófiával foglalkozók számára.

A magyar büntetőjog reformjának, europaizálásának alapelvei és vezéreszméi végső soron a beccariai „Tiszta forrásból” erednek, vagy arra vezethetők vissza. Megannyi törvénykezési aktusban konkrétan is kimutatható Beccaria hatása. A szerző egyene gondolatai, reformjavaslatai különösen időszerűnek tekinthetők a mai Magyarországon, gondolunk itt például a törvények homályosságáról, a bűnök és büntetések közti arányosságról, a köznyugalomról, a büntetés gyorsaságáról, a csempészésről, az adósokról, a bűnmegelőzésről, a bírókról, a nevelésről és a közkegyelmzésről írott fejezetekre. Ahogy a pártálami rendszerben az embertelen, túl szigorú törvények eltörlése, illetve enyhítése volt, úgy ma a demokratikus jogállam törvényeinek következetes betartása, a „szabadság rendjének” megóvása Beccaria legaktuálisabb üzenete.

Bűnmegelőzés Európában. Összeállította Katona Géza. Bp., BM Kiadó., 1998. 184 oldal. Ára: 766 Ft.

Az Országos Bűnmegelőzési Tanács megbízásából készült kötet az európai országos bűnmegelőzési intézményekről és intézkedésekről közöl összeállítást. Néhány évvel ezelőtt az Országos Rendőr-főkapitányság és a Rendészeti Kutatóintézet közös szerkesztésében jelent már meg kiadvány erről a témáról, ám ez angol nyelvű volt. A mostani könyv az érintett országok hivatalos vagy tudományos képviselőitől kapott legfrissebb információkat tartalmazza.

Jelen kötet – Ausztriától Svájcig – huszonöt európai ország bűnmegelőzési rendszerét és gyakorlatát mutatja be. A különböző országokról közölt anyagok természetesen eltérő nagyságúak és mélységűek, terjedelménél fogva kiemelendő a cseh, a holland, a litván, a magyar, a német és a portugál anyagrészt.

Az összeállításban számos olyan, a gyakorlatban kipróbált és bevált intézménnyel és módszerrel ismerkedhetünk meg, amelyek alkalmazhatók – kellő megfontolás után – a hazai viszonyokra. Hipp Károly, az OBmT elnöke írja a kötet előszavában: „Némi irigység vesz erőt az olvasón, milyen nagyságrendű anyagi eszközökkel rendelkeznek hasonló országok, ahol már felismerték a bűnmegelőzés hasznát, jelentőségét”. A könyvből, amely az átfogóbb, általános ismereteken túl számos hasznos adatot tartalmaz, a hazai bűnmegelőzési szakemberek megismerhetik az európai nemzetközi szakirodalom publikációit és eredményeit is.

Kajtár István: *Egyetemes állam- és jogtörténet. I–II. kötet. Bp.–Pécs, Dialóg Campus Kiadó. 1998. 187+175 oldal. (Dialóg Campus tankönyvek. Institutions Juris sorozat). Ára: 1880+1980 Ft.*

A jogászképzés keretei között az elsőéves hallgatók szigorlati tárgyként találkoznak (helyenként a magyar állam- és jogtörténettel összevonva) az egyetemes állam- és jogtörténettel. Az elmúlt években több új tankönyv született e témáról, illetve a régebbi Csizmadia Andor-féle kötet átdolgozása is elkészült.

Jelen tankönyv számos újdonságot tartalmaz. Egyrészt olyan politológiai, társadalmi és jogkulturális területeket is felvillant, amelyek mindenképpen hozzátartoznak a szűkebb értelemben vett alkotmánytörténet tárgyalásához. Másrészt olyan, nem európai térségekre is kitékint, amelyek eddig nem szerepeltek másutt.

Az egyetemi tankönyv első kötete öt részből áll. Az első rész az egyetemes állam- és jogtörténet tantárgy helyét, tárgyát és módszereit határozza meg. A második rész az ókori kelet és az antikvitás jogrendszerét ismerteti. A harmadik és negyedik anyag rész a középkor évszázadainak, illetve a polgári korszak állam- és jogrendszerének alapösszefüggéseit tárja fel. Az ötödik rész az egyes térségek közül a német és az osztrák alkotmány- és jogfejlődést részletezi. A Habsburg Birodalom államtörténetének ismertetése kapcsán nagy szerepet kap a magyar alkotmány- és jogfejlődésre gyakorolt osztrák hatás kihangsúlyozása.

A második kötet folytatja az egyes térségek alkotmány- és jogfejlődésének tárgyalását. A szerző az általános integrációs törekvésekre való tekintettel a hagyományos jogtörténeti vizsgálódást új európai régiókra is kiterjesztette, ugyanakkor – az ezredvég globális jelenségeire figyelemmel – kísérletet tett az egyes kontinensek fejlődési vonulatának tömör bemutatására.

Szikinger István: *Rendőrség a demokratikus jogállamban. Bp., Sík Kiadó, 1998. 181 oldal. Ára: 990 Ft.*

Szikinger István műve az első magyar nyelven írott könyvterjedelmű munka a rendőrségről. A kötet kiadását a Budapesti Nyílt Társadalom Intézet Alapítvány Alkotmány- és Jogpolitikai Intézete (COLPI) támogatta. A szerző neve jól ismert a rendészeti szakmában, ahol tudását tisztelik, stílusát vitatják, nézeteit többnyire elutasítják. A Rendőrség a demokratikus jogállamban című munka valami hasonló fogadatra számíthat – írja *Finszter Géza*.

A könyv anyaga hat fejezetre épül. Az első a rendőrség és a társadalom összefüggéseit tárgyalja, a második külföldi kitekintést tesz. Az ezt követő történeti vázlat a XVIII. század végétől a rendszerváltozásig tekinti át a magyar rendvédelem történetét. A negyedik anyag rész a rendészet, rendvédelem, rendőrség kérdéskörét vizsgálja. Az ötödik gondolati egység a rendőrségnek a demokratikus jogállamban betöltött szerepéről elmélkedik. A könyv utolsó fejezete az *Adalékok a Magyar Köztársaság középtávú rendvédelmi és kriminálpolitikai koncepciójához* címet viseli.

Noha a szerző maga is tisztában van vele, hogy a kötetben kifejtett gondolatai egy része vitatható, mégis úgy véli, hogy a rendvédelmi és kriminálpolitikai koncepció kidolgozásának időszakában éppen arra van szükség, hogy a szokványos kérdésekhez és válaszokhoz képest új megoldások lehetőségét is alaposan fontolja meg a közbiztonságért felelős politika.

Tóth Mihály: *Jogesetek és feladatok a büntetőjog különös részének köréből (megoldásokkal). Bp., Rejtjel Kiadó, 1998. 209 oldal. Ára: 1200 Ft.*

Ez a jogeset- és feladatgyűjtemény részben eltér az eddig megjelent hasonló

összeállításoktól. Az anyag elsősorban az egyéni tanulást, a megszerzett ismeretek ellenőrzését, az életben elsajátított tényál-lások gyakorlati alkalmazását célozza. Ennélfogva – rendhagyó módon – megoldási vázlatokat is tartalmaz.

A kötet tartalma hat részből épül fel. Az első néhány tucat „jog eset” a történelem és a művészetek világából merít. Ezután a hatályos Büntető törvénykönyv Különös részéből származó – jórészt valóban megtörtént, vagy csak kissé átalakított – közel 100, mintegy 80 §-t érintő jog esetet követnek. Az utolsó néhány történelmi tényállás megoldása alkalmas ad a feljelentés, a vádirat, az ítélet és a végzési szokások szerkezetének tanulmányozására is. A III. részben feladatok következnek a Btk. Különös részéből. A IV. és V. a megoldásokat, az utolsó rész pedig függelékként a Btk. megfelelő §-ait veti össze a jogesetekkel és a feladatokkal.

Tóth Mihály felhívja a figyelmet a könyv előszavában, hogy a jogesetek szándékosan igen szűkszavúak, rövidek, így különösen ügyelni kell arra, hogy azokat önkényesen ne egészítsék ki. A szerző úgy véli, hogy a jegyzet sikeres fogadtatása esetén később, a jogesetek folyamatos kiegészítése és frissítése mellett szóba kerülhet a Btk. Általános részének hasonló feldolgozása is.

A kiadványt haszonnal forgathatják az egyetemi, főiskolai hallgatók, fogalmazók, ügyvédjelöltek és gyakorló jogászok egyaránt.

Végh József: *Szégyenbélyegek. Folyamatábrák a stigmatizációról a börtön szégyenbélyegétől a szégyenbélyeg börtönig.* Szeged, Mécses Szeretetszolgálat. Magyar Börtönpasztorációs Társaság, 1998. 168 oldal. Ár nélkül.

Immár második, javított kiadásban jelent meg Kerezi Klára kriminológus és Somlai Péter szociológus előszavával Végh József könyve. (Az első kiadásról a Könyvajánló nem tett említést.)

A börtönviseltség szerte a világon bizonyos fajta megbélyegzettséget jelent. Ez a mű elsősorban a magyar börtönlakók stigmatizációjának sajátosságait térképezi fel, illetve annak elméleti hátterét is felvázolja.

A kötet tartalma három fő egységre tagolható. A *Négy szemközt a börtönnel* című rész először a megbélyegződés megélésének néhány mozzanatát börtöninterjúk elemzésével próbálja megragadni. Ezt követően a szerző a stigmatizálódás börtönbeli működésének állomásait követi, majd a társadalmi intézményrendszer sok esetben negatív szerepéről szól. A *Négy szemközt a stigmatizációval* című rész általánosságban foglalkozik a stigmatizációval. Alapvetően szociálpszichológiai szemszögből járja körül a fogalmat és jelenségkörét. E gondolati egység mintegy összefoglalásként a megbélyegződés megélésének néhány viselkedés- és személyiségtípusát rajzolja meg. Irodalomjegyzék és idegen szavak jegyzéke is tartozik ehhez a részhez. A *Mellékletek* kiegészítő, illetve háttéranyagokat tartalmaz – többek között európai, főként osztrák kitekintést nyújtva.

Végh József munkája nem elsősorban higgadt „tudományos” elemzés, hanem inkább – mint Kerezi Klára írja – „gyűjtő hangú röpírat a vesztesekért”.

(Válogatás a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Szakkönyvtára szerzeményeiből.)